אין פערגלייך מיט אנדערע בענק איז דער ציגזוצן-פוס אין דער סוחרים-באנק א גאנץ דורכשניטליכער. דאס וואלאריזירען דעם פאי-קאפיטאל, ווי ס'פערלאנגט ה' יעדוואב, שטעהט אין סתירה — זאגט דער רעד-נער —מיט די ענטשפרעכענדע באנק-פארשריפטען און איז געזעצליך נישט דערלאזבאר. די פארוואורפען, אז די פערוואלטונג האט זיך נישט בעמיהט צו בעקומען ביליגען קרעדיט אין אויסלאנד, האבען נישט אונטער זיך קיין רעאלען באדען. דאס פערלאזען זיך אויף אונזערע רייכע פעטערס פון יענער זייט אקעאן וועט קיינמאל נישט פיהרען צום געוואונשטען ערפאלג. מיר דארפען געדענקען אין כלל פון „אם אין אני לי מי לי". די באנק האט זיך געשטעלט פאר איהר אויפגאבע ענטקעגענצוקומען די מיטגליעדער מיט ביליגען קרעדיט — וועט זי דאס אין די ראהמען פון די מעגליכקייטען טהון. די באנק קען אבער נאר דאן זיין פאר די מיטגליעדער, ווען די מיטגליע-דער וועלען זיין פאר דער באנק.

ס'נעהמט דאן דאס ווארט ה' ד. רובינשטיין. דער לעצ-טער רעזומירט די פארוואורפען פון די קריטיקער און זאגט: ס'אונטערליעגט נישט קיין שום ספק, אז קוים וויל א באנק געוואונען צוטרוי אין דער פינאנס-יעלער וועלט מוז זי זעהען, אז זי זאל זיך שטיצען אויף פעסטע פינאנסיעלע יסודות. ארויסגעהענדיג פון דאזיגען שטאנדפונקט בלייבט כמעט אונפערשטענד-ליך די קריטיק פון ה' אפענהיים געגען דעם צוגרוי-סען ריוח פון דער באנק. איבעריגענס זענען גאר נישטא אזעלכע גרויסע רוחים. מען דארף דאך נישט פערגעסען, אז א חוץ די 1750 זל. שטייערען דארפען ארא‍בגעשרעבענט ווערען פון ריוח אויף די 4000 זל. וואס זענען פעו... געווארען אין דער „באנק דליא האנדליו אי פושעמיסלו". ס'דארף אבער ביי דער גע-לעגענהייט געמאכט ווערען א שארפען פארוואורף אויפ'ן אדרעס פון די — — מיטגליעדער, וואס [...] רען נישט זייערע געלדער אין דער באנק. די ווקלא-דען, וואס געפונען זיך אין באנק, זענען ס'רוב אריינגעטראגען געווארען דורך נישט קיין מיטגליע-דער. די מיטגליעדער דארפען ארויסווייזען די געהע-ריגע פערשטענדניש פאר דער באנק וועלען במילא אלע חסרונות בעזייטיגט ווערען.

נאכדעם ווי ס'רעדען נאך אייניגע רעדנער טרעט מען צו צו דער אבשטימונג איבער דעם בעריכט, וועלכער ווערט איינשטימיג בעשטעטיגט. דערביי ווערט אויסגעדרוקט א דאנק דער פערוואלטונג, מיט ה' ארזעל אין דער שפיץ, פאר זייער מיהזאמער אר-בייט. די איבעריגע פארשלאגען ווערען אריינגעטרא-גען אין פראטאקאל, אלס וואונש פון דער אלגעמיי-נער פערזאמלונג, מיט וועלכע די פערוואלטונג וועט זיך דארפען רעכענען.

צוטרעטענדיג צום צווייטען פונקט פון טאג ארד-נונג וועגען דער פונאנדערטיילונג פון פערדיענסט ווערט איבערגעלייענט א ביטע פון דער פערוואל-טונג פון „עזרת-יתומים", וועלכע פערלאנגט צו בע-שטימען א געוויסע סומע לטובת דעם בנין, וואס דער „עזרת-יתומים" טרעט צו מויערען.

געגען דער ביטע פון עזרת-יתומים זאגען זיך ארויס די ה"ה א. יעדוואב און אפענהיים, וועלכע האלטען אז ,ביים יעצטיגען צושטאנד קען זיך די באנק דערויף נישט ערלויבען. ה' זלאטאווסקי לעגט פאר צו בעשטימען פאר'ן עזרת-יתומים לכל הפחות 1000 זל. ה' ח. מענדעלסאן מיינט, אז ס'וואלט מעהר גע-וואונשען געווען, דאס בעת די פערוואלטונג וועט צו-טרעטען מויערן דעם בנין זאל די באנק איהר גע-בען א געוויסע אהנפראצענטיגע הלואה. ה' ש. צוקער איז ביי דער מיינונג, אז די ביטע פון עזרת-יתומים דארף בעריקזיכטיגט ווערען. דאס וועט דארפען דיע-נען אלס מוסטער פאר דער גאנצער היגער געזעל-שאפט. ה' גפן פערלאנגט, אז דער פערדינסט זאל פונאנדערגעטיילט ווערען צווישען די מיטגלידער. ה' ד. רובינשטיין זאגט, אז די באנק וועט דעם עזרת-יתומים קיין עולה נישט טהון. מען האט זיי שוין געגעבען א געוויסע הלואה און מען וועט זיי ווי-טער ענטקעגענקומען. ה' א. צעלניק שלאגט פאר צו גע-בען דעם עזרת-יתומים 3000 זל. פון די איבערגעהענדע רעכנונגען פאר'ן לויפענדען יאהר, כדי צו ווייזען אזוי ארום דעם „עזרת-יתומים", אז מיר האבען אכטונג פאר זייער אונערמיעדליכער ארבייט.

אין רעזולטאט ווערען אלע פארשלאגען אבגע-ווארפען און ס'ווערט אנגענומען דער פארשלאג פון ה' י. ליכטענפאכט, אין נאמען פון ראט, לויט וועל-כען 10 פר. פון פערדיענסט געהט איבער אין רעזערוו-קאפיטאל און די איבריגע 90 פר. אלס פאנד צו דעקען די פערפאלענע חובות פון דער באנק.

א לענגערע דיסקוסיע רופט אויך ארויס די פרא-גע וועגען בודזשעט פאר'ן יאהר 1926. לויט דער מיי-נונג פון ראט איז פאראויסגעזעהן א בודזשעט פון 23,500 זל. א מיט צושלאג פון 15 פר. דערונטער 3,000 זל. — דער פערוואלטונג. א טייל רעדנער זאגט זיך ארויס געגען דער סומע פון 3000 זל. פאר דער פערוואלטונג- אנווייזענדיג, אז די לעצטע טאר קיין געלד נישט נעהמען, ווייל דאס וועט ברענגען דערצו, אז זי וועט זיך נישט רעכענען מיט די פאק-טישע קרעדיט-פעהיגקייטען פון די מיטגליעדער, נאר מיט דער סימפאטיע אדער אנטיפאטיע פון דער פער-וואלטונג לגבי די לעצטע. צום סוף ווערט מיט א מעהרהייט שטימען אנגענומען דער פארשלאג פון ראט.

די פערזאמלונג טרעט נאכהער צו צו די וואהלען פון ראט, וועלכע גיעבען פאלגענדען רעזולטאט: די ה"ה אשר ארזשעל, יצחק נחום וויינטרויב, דוד רו-בינשטיין, אברהם אשר קוויאטעק, חיים מענדעלסאן, בעריש יום-טוב, יהושע ליכטענפאכט, אברהם עפ-שטיין, און שמואל גרינשפאן. קאנדידאטען: די ה"ה ל. גליקסבערג, ט. שיפער און א. מארגענשטערן.

◆◆◆◆◆◆◆◆

וואס הערט זיך אין שטאדט.

די פרובען צו שאפען א פעראייניג-טען הילפס-קאמיטעט זיך נישט איינגעגעבען

לויט דער איניציאטיוו פון „מושב זקנים" זענען דעם 10/4 צונויפגערופען געווארען פארשטעהער פון די גרעסערע אינסטיטוציעס מיט'ן צוועק צו שאפען א פעראייניגטען הילפס-קאמיטעט.

די ערשטע פראגע איז בעהאנדעלט געווארען, ווער ס'האט רעכט צו זיין פערטרעטען אין קאמיטעט. מען האט דעריבער אבגעשטימט איבער יעדער געזעלשאפט בע-זונדער. די לינקע איבערציינגענדיג זיך, אז זיי וועלען נישט האבען קיין מערהייט, האבען אויף דער צוויי-טער זיצונג ארויס געבראכט א האלב טוץ נייע חברות ווי: קבוצת הכשרה, עבודה השחורה, העברעאישע קורסען, תרבות א. א. וו., וועלכע זענען פאר ס'רוב פארשטעהער געווען אינגאנצען אונבעקאנט.

באלד ביים בעטראכטען די פראגע וועגען דער חברה „קבוצת הכשרה" האט זיך ענטוויקעלט א לענ-גערע דיסקוסיע, צי אזא „געזעלשאפט" איז היע גאר בנמצא... ביים ערשטען מאל אבשטימען זענען די לינקע אדורכגעפאלען און זיי האבען געפאדערט א צווייטע אבשטימונג, בעת וועלכער מען האט געפונען א „פסול" אז אין איין צעטעלע איז געשטאנען א „לא" מיט א צו-גרויסע „אלף"... ביים דריטען מאהל האט מען זיך פלוצלינג מיישב געווען, אז די גאנצע אר-בייט פון די 2 נעכט איז איבעריג און אלע „אינ-סטיטוציעס" דארפען האבען גלייכע רעכט. מען האט דעריבער בעשלאסען באלד צו וועהלען א קאמיטעט. ארומקוקענדיג זיך אבער, אז מיט די אלע תרפ"ט חברות האבען זיי נאך אלץ נישט קיין מערהייט, איז בעשטימט געווארען צוליעב דער שפעטער צייט (האלב עלף א זייגער!) די זיצונג אבצולעגען אויף דאנער-שטאג, כדי — צו שאפען נייע חברים...

אויף דער דאנערשטאג'דיגער זיצונג האבען זיך טאקע די חברה געפונען גאנץ היימיש אין דער סביבה פון די נייע ווערבירטע חברים פון דער „זעלבסט הילף פאר שילער" א. א. און פארגעשלא-גען צו וועהלען א קאמיסיע. דערוויסענדיג זיך דער פון זענען אויך געקומען פארשטעהער פון נאך חב-רות ווי „מתן בסתר" א.א. און די זעלבע, וועלכע זענען נאר וואס געקומען האבען בעשלאסען די נייע נישט צוצולאזען... די ארטאדאקסישע פארשטעהער האבען דעריבער געשטעלט די פראגע וועגען אב-שטימען איבער אלע פרישע מיטגלידער. די לינקע האבען אבער נישט געוואלט באין אופן איינגעהען.

זעהענדיג, אז די לינקע ווילען דוקא זיין די בעלי-בתים פון קאמיטעט האבען אלע אנגעזעהענסטע אינ-סטיטוציעס, די ת"ת, מושב זקנים, בית-יעקב א.א.וו. בעשלאסען צו גרינדען א בעזונדערען הילפ'ס-קאמי-טעט.

אין ניי געשאפענם קאמיטעט געהט אריין תלמוד תורה, נאוואדוארקער ישיבה, דער שפיטאל, לינת הצדק, מושב זקנים, בית לחם, הכנסת אורחים, בית יעקב. א. א.

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון „צעירי אגודת ישראל".

זונטאג, י"פ' תזו'מ איז אין אייגענעם לאקאל (יו-דישע 4) פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער היגער צא"י.

די פערזאמלונג האט ארויסגערופען א גרויסען אינ-טערעס צווישען די חברים די פערזאמלונג עפענט חבר א. קליינלעהרער. אלס פארזיצענדער ווערט איינשטימוג אויסגעוועהלט חבר מאיר פרידמאן, פון ראדום.

חבר פרידמאן רעדט ברייטער ארום די אויפ-גאבען פון צא"י און אפעלירט צו די חברים צו פער-שטארקען און ערנסטער זיך בעציהען צו דער אר-גאניזאציע. אם ענדע ווערען אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציעס: 1] צו פערשטארקען דעם לימוד התורה דורך איינארדנען שיעורי ערב—בוקר און שיעורי שבת. 2] שאפען א פאסענדען לאקאל פאר דער היגער אגודה. 3] אויסצוארבעטען א לאקאלען „תקנון" פאר דער צא"י". 4] א דורכפיהרען א ווערבירונגס אקציע צווישען דער שעדלעצער רעליג. יוגענד.

מ'טרעט דאן צו צו די וואהלען פון א פערוואל-טונג, וועלכע גיעבען פאלגענדיגען רעזולטאט: מאיר שווארצמאן, שמואל גינצבורג, אלעזר קליינלערער, עזיאל יאגאדזינסקי, טובי' יאקובאוויץ, לייבל ליבער-מאן, יודיל שטיינבערג און משה יוסף ראפאפארט.

הארכיון היהודי

אויפרוף.

צו אונזערע מיטגלידער און סימפאטיקער!

ווי אייך איז בעוואוסט קומט פאר אין גאנצען לאנד א זאמעל וואך לטובת דעם יודישען יתום-קינד. די גאנצע יודישע בעפעלקערונג וועט ארויסווייזען איהר פערשטענדניש אין אחריות-געפיהל צום גורל פון דעם עלענדען קינד —— וואס איז פערמשפט געווארען צו ווערען א יתום. די יו-דישע בעפעלקערונג וועט דארפען אבגעבען א דין וחשבון וואס איז אויפגעטהון געווארען ביז היינט פאר די דערמאהנטע אומגליקליכע קינדער און וואס שטעהט פאר ווייטער צו שאפען און זארגען פאר די עלענ-דע נשמות.

אויך ביי אונז אין שעדלעץ קומט פאר א זאמעל-וואך פאר אונזערע יתומים-קינדער. מיר וועלען דארפען געבען דעם זעלבען דין וחשבון און ארויסווייזען אונזער פערשטענדניש צו דער גרויסער געזעל-שאפטליכער אקציע פאר די יודישע יתומים קינדער בכלל און פאר אונזערע שעד-לעצער יתומים בפרט.

די פערוואלטונג פון „עזרת-יתומים" האט דערום דעם כבוד צו מעלדען דאס מיטוואך דעם 21 אפריל הויבט זיך אן די יתום-וואך אין שעדלעץ.

מיר זענען זיכער מיט פעסטען גלויבען דאס די גאנצע יודישע בעפעלקערונג אין שעדלעץ וועט וויסען אבצושאצען אונזער ביז איצטיגער ארבייט און געבען אונז דעם געהעריגען מוטה און דרייסט צו דער ווייטערדיגער ארבייט און אינטערנעמונגען לטובת די דערמאנטע יתומים-קינדער.

אין דער יתום-וואך, דארף יעדער איינער געדענקען און ארויס ווייזען זיין חוב פאר דעם יתום-קינד.

אין דער יתום-וואך, דארף זיך אין יעדער יודישער שטוב געפינען א צייכען פון פערשטענדניש צום גורל פון די עלענדע קרבנות!

אין דער יתום-וואך, דארף יעדער איינער וואס וועט נאר גערופען ווערען מיטצוארבייטען, תיכף אנ-נעמען די איינלאדונג און זיך שטעלען אין רעטונגס-קאנטאקט פאר אונזערע קינדער.

זאל ביי דער איצטיגער צייט ווען דאס גאנצע יודענטום לעבט איבער א שרעקליכען קריזיס אויך אונזער שטאדט שעדלעץ פעראייניגט ווערען ביי די פעראנטווארטליכע ארבייט וואס ווערט דורכגעפירט אין גאנצען לאנד פאר'ן יודישען יתומז

זייענדיג זיכער אין ערפאלג פון דער יתום-וואך ביי אונז אין שעדלעץ, זאגען מיר:
„אלע ווי איינער שטיצט די וואך פאר'ן יודישען יתום!"

ערווארטענדיג אייער מיטהילף און ארבייט, צייכענען מיר זיך מיט אכטונג

די פערוואלטונג פון „עזרת-יתומים" און שעדלעץ.

Redaktor. A. L. Jeleń. — Wydawca Kolegjum Redakcyjne. Druk. Wassermana Siedlce, Piękna 35.

עמוד 47
אונזער וועג-שעדליץ 1926-04-23 ט-אייר-תרפו גליון-0086 a 000006 הודפס מתוך הארכיון היהודי